

Kontinuitet i praktikken

De jordemoderstuderende risikerer kun at kende deres vagter kort tid frem og komme til at gå med tilfældige kontaktjordemødre. De kliniske uddannelsessteder er pressede, og har ofte svært ved at gennemføre intentionen om varsling af vagtskema og to faste kontaktjordemødre.

AF ANNE-MARIE KJELDSET

Marie Louise Landsvig (øverst) og Janne Hasgaard sidder begge i de studerendes råd, hvor travlhed og manglende kontinuitet i klinikken jævnligt er på dagsordenen.

• Travlhed, mange studerende i klinikken, kort varsling af vagtskema og kontaktjordemødre der bytter vagter. Det er nogle af de problemer, som de studerendes repræsentanter på uddannelsen i København jævnligt præsenteres for af deres medstuderende. Problemet er størst på de store fødesteder, og selvom både de uddannelsesansvarlige og de studerende har vilje til at prøve at sikre kontinuiteten i undervisningen, så sker det, at en studerende kommer til at gå med tilfældige jordemødre fordi deres egne af forskellige årsager ikke har det fornødne antal vagter, bytter vagter undervejs eller bliver sygemeldt. Det kan betyde, at den studerende ikke kender sit vagtskema mere end nogle dage frem.

Marie Louise Landsvig sidder i de jordemoderstuderendes råd (JSR) ved uddannelsen i København. Hun har ikke selv oplevet problemer i praktikken, men hører om dem fra andre.

- Det er nok mest studerende, der er i praktik på Hvidovre og på Rigshospitalet, som vi hører fra. Det kan handle om, at de ikke kender deres vagtskema mere end en uge frem. Det kan være rigtig svært for dem, der har børn eller erhvervsarbejde, de skal passe, siger Marie Louise og tilføjer, at hvis man for eksempel har brugt sin SU ved tidligere uddannelser, så er det nødvendigt med erhvervsarbejde ved siden af studiet.

Janne Hasgaard sidder også i JSR ved uddannelsen i København og hører også fra medstuderende, der fortæller om stor travlhed i klinikken, der risikerer at påvirke deres uddannelsesforløb.

- Vi hører ofte om, at kontaktjordemødre bytter vagter og dermed hæfter deres studerende af. Særligt som ny studerende er det vigtigt, at man føler sig tryk ved de jordemødre, man går med. Og den tryk kommer ved, at man kender hinanden så godt, at jordemoderen kan se, hvornår man er klar til for eksempel at tage imod første gang, siger Janne Hasgaard, der selv netop har afsluttet 4. modul.

UDDANNELSESKAPACITETEN OPBRUGT

På Rigshospitalet er der i midten af januar 26 jordemoderstuderende på fødegangen og syv på barsel- og neonatalafsnittene. Det er to studerende mere, end afdelingen har aftale med jordemoderuddannelsen om. Alligevel lykkedes det i det store og hele at få fordelt de studerende på engagerede kontaktjordemødre og at få vagtskemaerne til at gå op, mener Signe Fog-Møller, der er uddannelsesansvarlig jordemoder. Men der skal tages hensyn både til de studerende og til de uddannede jordemødre, hvor de sidstnævnte ofte har brug for at bytte vagter.

- Jordemødrene får i vid udstrækning lov til at bytte

Marie Louise Landsvig er netop startet i sin første praktik på Hillerød Sygehus.

vagter, og det benytter de sig rigtig meget af. Så ja, det er dem, der bliver taget hensyn til i den sammenhæng, men det er rigtig vigtigt, at vi tager det hensyn til dem, ellers synes de ikke, at det sjovt at have studerende, siger den uddannelsesansvarlige. På Rigshospitalet gælder der en række vagtregler for de studerende. Et eksempel er, når deres kontaktjordemoder af den ene eller den anden grund melder fra til en planlagt vagt. Så gælder den regel, at den studerende har ret til alligevel at beholde vagten – og få tildelt en anden kontaktjordemoder i den pågældende vagt. En anden regel er, at man har ret til at flytte med sin kontaktjordemoder til den vagt, hun alternativt tager. Det er imidlertid betinget af, at denne vagt ikke i forvejen er optaget af andre studerende.

- Vi har lavet reglerne af hensyn til de studerende, der også skal have mulighed for at have et liv ved siden af studiet – selvom deres kontaktjordemødre bytter vagter, siger Signe Fog-Møller, der ikke mener, at vagtbytteriet er det største problem på det store uddannelsessted.

- Det største problem her er, at vores uddannelseskapacitet er brugt op. Hvis der er en kontaktjordemoder, der bliver syg, så er det rigtig svært at finde en ny – blandt andet fordi mange af vores jordemødre er på deltid. Hvis en studerende bliver kortvarigt syg, skal vi forsøge at finde erstatningsvagter. Begge dele kan være en udfordring, siger hun.

Der er også andre grupper af studerende, der skal tages hensyn til, for eksempel de medicinstuderende.

>>>

- Vi har et princip om, at de jordemoderstuderende har første prioritet på fødegangen, og det passer ikke altid lægerne helt godt. Derfor har vi netop aftalt, at en jordemoderstuderende på 12. modul kan have en medicinstuderende med – hvis den fødende er indforstået med det - og det oplever vi, fungerer rigtig godt for alle parter, siger Signe Fog-Møller og understreger, at Rigshospitalet er et eftertragtet uddannelsessted både for de studerende og for deres kontaktjordemødre.

- Folk er glade for at være her. Jordemødrene synes det er sjovt at undervise og det er alfa og omega, siger den uddannelsesansvarlige jordemoder.

PLANLÆGNING AF VAGTSKEMAET

På Rigshospitalet tilstræbes det, at de studerede har deres vagtskema tre uger før en fire ugers vagtperiode. Det er først, når jordemødrenes vagtskema ligger klar fire uger før en periode, at de uddannelsesansvarlige kan gå i gang med at lægge skemaet for de studerende. Og ifølge Signe Fog-Møller så kan det være en fordel, at de studerendes skema er lidt forsinket i forhold til jordemødrenes.

- Der bliver byttet flittigt lige efter, at et skema er kommet ud, og de byt kan vi tage højde for, siger den uddannelsesansvarlige jordemoder. Muligheden for, at de studerende selv lægger deres vagtskema, er ikke realistisk på Rigshospitalet på grund af stedets størrelse, og fordi vi skal overholde et maksimum på fem studerende i hver vagt, siger Signe Fog-Møller.

At studerende selv planlægger deres vagtskema er derimod muligt på det noget mindre uddannelsessted på Hillerød Hospital, hvor Helle Vibeke Jansen er uddannelsesansvarlig jordemoder. De studerende skal selv lægge deres skema ved at plote sig ind på deres kontaktjordemoders vagter i de tre-månedersskemaer, stedet kører med. Det er sjældent, at de studerende kan få nok vagter med deres egne jordemødre, men så planlægger den studerende sammen med den uddannelsesansvarlige, hvem de kan følges med i de sidste vagter.

- Vi opfordrer dem til, at de så vidt muligt følges med deres kontaktjordemødre, men der er fleksibilitet. Vi opfordrer også til, at de holder deres planlagte ferie. For eksempel i sommerperioden, hvor jordemødrene og de uddannelsesansvarlige også holder ferie, er fødegangen ikke gearet til uddannelsesopgaver, siger Helle Vibeke Jansen.

Som på andre uddannelsessteder har hver studerende på Hillerød Hospital to kontaktjordemødre, som den studerende primært følger. Det giver mulighed for at jordemoder og studerende lærer hinanden at kende samtidig med, at kontaktjordemødrene har hinanden at sparre med.

- Vi hører fra de studerende, at de lærer mere, når de følger deres kontaktjordemoder. Blandt andet fordi kontaktjordemoderen selvfølgelig kan have mere overblik over, om den studerende når sine læringsmål, siger Helle Vibeke Jansen.

DE STUDERENDE SØGER KONTINUITET

På et af landet største uddannelsessteder, Aarhus Universitetshospital i Skejby, har man gode erfaringer med at lade de studerende på modul 8, 10, 11 og 12 selv planlægge deres vagtskema. I praktikperioden på uddannelsens første år bliver skemaet lagt af en jordemoder fra Vagtcentralen, der koordinerer al vagtplanlægning, sygdomsdækning osv. på det store arbejdssted. Når det ni-ugers skema er lagt for afdelingens jordemødre, udarbejdes et skema for de studerende. Her plottes de to uddannelsesansvarlige alle de udenomsting ind, som de studerende også skal deltage i. Det kan være undervisningsdage, klinikdage og dage på ultralydafdelingen.

- Jordemoder Trine Rosa Pedersen fra Vagtcentralen åbner skemaet, når det "løse" er lagt ind. De studerende har så ca. en uge til at plote sig ind på vagter i et google-program, og det fungerer godt. I starten opfordrede vi til, at de satte sig sammen og planlagde deres vagtskema, men det viste sig ikke at være nødvendigt. De fandt fint ud af at fordele sig i vagterne, siger Else Dorte Andersen, der er uddannelsesansvarlig på universitetshospitalet i Aarhus. De uddannelsesansvarlige løber efterfølgende skemaet igennem, og en sjælden gang i mellem kan det være nødvendigt at gå ind og ændre i skemaet.

- Det kan være op til afholdelse af en prøve, hvor alle de studerende gerne vil have fri. Her kan vi blive nødt til at flytte på vagter for at få brugt uddannelseskapaciteten, siger den uddannelsesansvarlige jordemoder.

Men trods intentioner om at de studerende primært skal gå med deres to kontaktjordemødre, så har langt de fleste rigtig mange vagter med andre jordemødre, erkender hun. De skyldes flere ting, men hvor akutte vagtbyt ikke er den dominerende årsag

- Jeg tror, at den måde vi planlægger vagterne på, hvor der bliver taget meget hensyn til jordemødrenes ønsker forud for at et vagtskema lægges, gør, at der ikke er så meget bytteri af vagter. Men vi har mange deltidsansatte, og rigtig mange jordemødre har specialfunktioner, og hvis de ikke passer til den studerendes uddannelsesmål, så kan de ikke følges ad. Afdelingen har også en politik, der siger, at jordemødre kan få orlov. Det er godt for jordemødrene, men kan være skidt for de studerende, siger Else Dorte Andersen.

Og det er stressende for de studerende at gå med forskellige jordemødre.

- De får ikke den ro og kontinuitet i det kliniske forløb, som vi gerne ville give dem. Vi kan se, at de i deres vagtplanlægning går efter kontinuitet, at følges med få jordemødre. De tager for eksempel gerne nattevagter, hvis det kan være med en jordemoder, de kender. Behovet for kontinuitet er størst for de yngste studerende. De ældre går mere efter vagten og indholdet i den, siger Else Dorte Andersen.

Relationer og nærhed

Jordemoderuddannelserne har fået pålæg om at sætte ting i værk, der kan sænke antallet af studerende, der forlader uddannelsen. Frugtbare relationer, blandt andet til kontaktjordemoderen, er vigtige for at gennemføre uddannelsen.

AF ANNE-MARIE KJELDSET

• Som jordemoderstuderende har man ikke en overenskomst eller et andet sæt regler, der regulerer planlægningen af vagterne eller frihed i praktikperioderne. De studerende kan heller ikke henholde sig til arbejdsmiljøloven, der kun omfatter ansatte. Det, der styrer planlægningen, er muligheden for, at uddannelsesmålene på de enkelte moduler kan opnås. I sidste ende er det studielederne på de tre uddannelser, der er ansvarlige for, at de studerende når uddannelsesmålene, og at der bliver en god sammenhæng mellem teori og klinik.

Ina Thy-Madsen er leder af jordemoderuddannelsen på UC Syddanmark, der har otte praktiksteder fordelt i det sydlige Jylland, på Fyn og på Sjælland.

- Vi holder møder med praktikstederne to gange om året, og desuden så har alle praktiksteder en kontaktperson her fra skolen. Det er med til at sikre sammenhængen og til, at problemer kan tages i opløbet, siger Ina Thy-Madsen. I enkelte tilfælde kan der være brug for, at klinikkontaktpersonen og studielederen holder møder med de lokale uddannelsesansvarlige og ledere.

På baggrund af den øgede frafaldsprocent har jordemoderuddannelserne fået pålæg om at sætte ting i værk, der får flere til at gennemføre uddannelsen. På UC Syddanmark tilbydes alle studerende en samtale ved udgangen af modul fire – det vil sige lige efter første praktikperiode. Det er den kliniksansvarlige og studievejlederen på uddannelsen, der også har en coachuddannelse, der står for samtalerne.

- Vi kalder det en gennemførelsessamtale, og den har som mål at øge gennemførelsen. Alt kan tages op i samtalen: Trivsel på holdene, ude i klinikken, hvordan går det med det faglige, og hvordan er livet som studerende? Hvis der er mere personlige problemer, kan vi henvise til en studenterrådgivning, siger Ina Thy-Madsen.

>>>

Betydningen af relationen til kontaktjordemoderen

En undersøgelse foretaget på jordemoderuddannelse ved Metropoli viser, at relationen til kontaktjordemoderen er det vigtigste for studerendes trivsel i de kliniske forløb. Alle adspurgte finder, at det er vigtigt eller meget vigtigt at have en tæt relation i forhold til at trives i de kliniske forløb.

At blive vejlet og målt og bedømt af sin kontaktjordemoder, er noget der fylder meget hos mange af informanterne. En meget stor del af informanterne nævner relationen til kontaktjordemoderen i den kliniske uddannelse, som en af de vigtigste faktorer for læring og trivsel i den kliniske uddannelse.

Kvalitative interviews bag rapporten kredser i høj grad om denne relation og det ses, at studerendes trivsel/ læring er meget afhængig af, om kontaktjordemoderen har en støttende/ tryghedsskabende adfærd eller ej.

Rapporten indeholder også beskrivelse af andre relationer i både klinikken og i den teoretiske del af uddannelsen samt anbefalinger til styrkelse af relationer.

Kilde: 'Fastholdelse på Jordemoderuddannelsen'*